

Ocena

rozprawy doktorskiej lek. stom. Iwony Przywitowskiej pt. " Poziom wybranych składników śliny w wieku od 5 do 18 lat"

Ślina stanowiąca płynne środowisko jamy ustnej była podmiotem badań w wielu obszarach medycyny. W stomatologii budzi zainteresowanie zarówno jej skład jak i zmiany zachodzące w związku ze stanem zdrowia organizmu, ze szczególnym uwzględnieniem choroby próchnicowej zębów będącej problemem społecznym także w populacji dzieci i młodzieży. Etiologiczne uwarunkowania jej powstania i aktywności są ściśle związane z lokalnymi warunkami zaistniałymi w najbliższym otoczeniu zęba. Zawartość śliny, między innymi ze względu na obecność w niej jonów wapnia i fosforanów ma wpływ na procesy re- i demineralizacji szkliwa ważne dla zdrowia tej tkanki przez całe życie. Jednak środowisko to podlega ciągłym zmianom, także tym zachodzącym wraz ze wzrostem i rozwojem osobniczym. Publikowane informacje na ten temat nie przedstawiają jednak pełnego obrazu dynamiki tych procesów i głównie skupiają się na obserwacjach prowadzonych w świetle współistniejących, lokalnie w jamie ustnej lub ogólnoustrojowych, procesów patologicznych. Tak więc dane odnoszące się do fizjologicznych zmian w okresie wieku rozwojowego nie są nadal wyczerpujące i wymagają uzupełnienia.

Praca lek. stom. Iwony Przywitowskiej zawierająca się w 103 stronach podzielona jest w sposób typowy na rozdziały i podrozdziały, a kończy ją spis piśmiennictwa, streszczenia w językach polskim i angielskim oraz aneks obejmujący wzory karty badań klinicznych i laboratoryjnych.

We wstępie pracy Doktorantka przedstawiła rozwój, podział i budowę gruczołów ślinowych; opisała też mechanizm i nerwową regulację wydzielania śliny oraz jej

właściwości, funkcje i skład. Tak więc na 20 stronach, w sposób syntetyczny ale i najzupełniej wystarczający, lek. stom Iwona Przywitowska wykazała się znajomością przebiegu rozwoju ślinianek i kształtowania się podstawowych ich funkcji w kontekście fizjologicznym a także niektórych jego zaburzeń. Autorka odnosi się w tym rozdziale do doniesień z piśmiennictwa z ostatnich 10 lat co między innymi wskazuje na to że zmiany zachodzące w płynie jamy ustnej w różnych stanach chorobowych budzą nadal duże zainteresowanie wielu badaczy, co potwierdza tym samym słuszność podjętego tematu badań.

Celem badań opisanych w ocenianej rozprawie doktorskiej było porównanie poziomu wybranych parametrów śliny u osób w wieku od 5 do 18 lat. Obok zebrania danych o funkcjonalnym dojrzewaniu gruczołów ślinowych w wieku rozwojowym Autorka badała ewentualny wpływ obecności choroby próchnicowej na oceniane parametry.

Badaniem objęto 178 osób, 84 wolnych od próchnicy i 94 z objawami choroby, w 3 podobnych liczebnie grupach wieku tj. 5-6, 13-14 i 18 lat, dobranych losowo spośród pacjentów zgłaszających się do Centrum Transferu Technologii Sp. z o.o. NZOZ Akademicka Poliklinika Stomatologiczna. Pacjenci wyrazili zgodę na udział w badaniach, na które uzyskano także zgodę Komisji Bioetycznej nr KB-335/2-014 Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu.

Kliniczne badania jamy ustnej przeprowadzone były w oświetleniu sztucznym przy pomocy lusterka stomatologicznego oraz sondy WHO 621. Określono występowanie próchnicy w odniesieniu do liczby zębów i powierzchni zębowych stosując klasyfikacje WHO 2013. Obliczone też zostały liczby puw-z, puw-p, PUW-Z i PUW-P odnoszące się do nasilenia choroby. Do oceny stanu higieny jamy ustnej zastosowany został wskaźnik APIwg Langego, a stan przyzębia określono za pomocą zmodyfikowanego wskaźnika krwawienia ze szczeliny dziąsłowej m SBJ wg Mühlemanna i Sóna. Obliczono wartości średnie wskaźników dla poszczególnych badanych grup.

Celem przeprowadzenia badań laboratoryjnych od każdego badanego, w określonych warunkach, pobrano próbki niestymulowanej śliny mieszanej, które następnie odwirowywano a w uzyskanym supernatancie określono poziomy białka całkowitego (B) metodą Lowry'ego i wsp., kwasu sjałowego całkowitego (TSA), związanego z glikozydami (GSA), wolnego (FSA) metodą nadjodanowo-rezorcykową Jourdiana i wsp., α -amylazy (Amy) metodą kolorymetryczną Caraway'a, wapnia (Ca) i fosforanów nieorganicznych (Pi) z użyciem testów Alpha Diagnostics. Oznaczono także wartość pH i szybkość wydzielania śliny wyrażaną w ml/min.

Oznaczenia biochemiczne w ślinie przeprowadzone zostały w Pracowni Analitycznej Katedry i Zakładu Stomatologii Zachowawczej i Dziecięcej UM we Wrocławiu. Laboratorium i stosowane tam, ogólnie uznane, metody analityczne gwarantują, że uzyskiwane wyniki są rzetelne i porównywalne.

Doktorantka zebrane informacje z badań klinicznych i laboratoryjnych śliny poddała analizie statystycznej celem stwierdzenia obecności lub nieobecności różnic pomiędzy badanymi parametrami, związanych z wiekiem, płcią lub/i występowaniem choroby próchnicowej zębów pomiędzy wyróżnianymi grupami pacjentów przyjmując poziom istotności 0,05.

W kolejnym rozdziale Doktorantka przedstawiła uzyskane wyniki badań zamieszczając dane w postaci 14 tabel i 29 rycin. W poszczególnych grupach wieku ogółem oraz w podgrupach badanych, z objawami próchnicy zębów i zdrowych, analizowała wartości badanych parametrów.

Tabelom i rycinom towarzyszy krótki opis rezultatów.

Przystępując do omówienia uzyskanych wyników lek. stom. Iwona Przywitowska podjęła także ich porównania z danymi z piśmiennictwa. Dyskusja prowadzona była w obrębie podrozdziałów odnoszących się do poszczególnych badań analitycznych. Ciekawie przedstawiony został temat zależności wieku i szybkości sekrecji śliny w powiązaniu z występowaniem próchnicy zębów u dzieci oparty na źródłach z najnowszego piśmiennictwa. Podobnie interesująco została przeprowadzona dyskusja dotycząca roli α amylazy i kwasu sjałowego.

Prace kończą 3 wnioski, z których ostatni uważam za najważniejszy, ponieważ wskazuje na zmiany składu śliny postępujące wraz z wiekiem co z pewnością może służyć jako podstawa dla wielu dalszych badań.

Doktorantka nie ustrzegła się pewnych błędów edytorskich, w tym literowych między innymi s.23, s.50, s.60. Tabelę 4 mylnie oznaczono jako 1. Także tytuły tabel 5, 6, 7, 8, 9, 10 i 18 powinny być prawidłowo zamieszczone. Należałoby także unikać potocznych stwierdzeń, jak np. " ... związek amylazy z próchnicą"(s.69.)

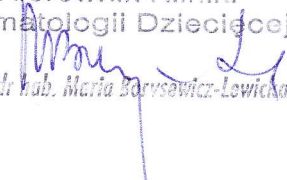
Piśmiennictwo zestawione w liczbie 145 obejmuje także pozycje książkowe. Wydaje się, że Doktorantka mogłaby z niektórych z nich zrezygnować, a pozycje czasopiśmiennicze ograniczyć do niezbędnych i najnowszych. Ponadto w spisie piśmiennictwa brak numeracji poszczególnych pozycji.

Powyższe uwagi nie odnoszą się jednak do wartości merytorycznych pracy, która nie budzi zastrzeżeń, wnosząc nowe aspekty w ramach wiedzy o zmianach w ślinie w okresie rozwojowym.

Podsumowując ocenę rozprawy doktorskiej lek. stom Iwony Przywitowskiej pt. " Poziom wybranych składników śliny w wieku od 5 do 18 lat" stwierdzam, że Doktorantka podjęła się badań zmierzających do wyjaśnienia pewnych aspektów roli śliny w przebiegu choroby próchnicowej w okresie wieku rozwojowego, uzyskując przy tej okazji inne cenne wyniki w obszarze badań biochemicznych.

Zastosowane metody były właściwe. Przeprowadzona dyskusja oraz końcowe rezultaty obserwacji spełniły założone cele. Zwracam się zatem do Wysokiej Rady Wydziału Lekarsko-Dentystycznego o podjęcie dalszych etapów postępowania w sprawie przewodu doktorskiego.

20.06.2018

Kierownik Kliniki
Stomatologii Dziecięcej

Prof. dr hab. Maria Borsiewicz-Lewicka